

A Study of the Structure of Persian and Spanish Verbs with Emphasis on the Book *El libro de los abrazos*

Fatemeh Bayatfar^{*}, Najmeh Shobeiri^{}**

Abasali Vafaei^{*}**

Abstract

The verb is one of the important pillars of grammar, the structure of which is disputed by grammarians. Hence, research to remove ambiguity has become one of the most important necessities of grammar. In this article, with a comparative study of verb structure in both Persian and Spanish, with regard to the verbs of the book "*El libro de los abrazos*" and its Persian translation, first the cause of disagreement about verb structure, then the way out of them provide an appropriate comparative classification of verb properties in both languages. During the research, it was found that the main reason for the disagreement about the structure of the verb is related to the type of division of language morphemes by the experts and the position of the preposition in it. After reviewing, we put the preposition below the lexical morpheme and considered the result of noun / adjective / adverb / verb / preposition+ verb as "compound verb" and the result of noun / adjective / adverb +

* PhD Student in Persian Language and Literature at Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran
(Corresponding Author), Fbayatfar1@nebrija.es

** Associate Professor of Spanish language and literature, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran,
shobeiri@atu.ac.ir

*** Full Professor of Persian Language and Literature, Allameh Tabatabai University, Tehran, Iran,
a_a_vafaie@yahoo.com

Date received: 2022-04-05, Date of acceptance: 2022-07-23

Copyright © 2018, This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

derivative verbs as "derivative verb". In addition to providing a comparative division of verb structure in two languages and removing ambiguities about derivative and compound verbs, it became clear what the reason for the frequency of compound verbs in Persian compared to Spanish was.

Keywords: Persian, Spanish, Verb Structure, Morpheme, Translation

بررسی ساختمان افعال فارسی و اسپانیایی با تأکید بر کتاب دل‌بستگی‌ها^۱

فاطمه بیات‌فر*

نجمه شبیری**، عباسعلی وفايي***

چکیده

فعل یکی از ارکان مهم دستوری است که درباره ساختمان آن بین دستورنویسان اختلاف نظرهایی وجود دارد. از این رو، بررسی جهت زدودن گرد ابهام از آن به یکی از مهمترین ضرورت‌های دستور زبان بدل شده است. در این مقاله با بررسی تطبیقی ساختمان فعل در دو زبان فارسی و اسپانیایی، با نظر به افعال کتاب "دل‌بستگی‌ها" اثر گاله آنو و ترجمه فارسی آن از نازنین نوذری، ابتدا علت اختلاف نظرها درباره ساختمان فعل، سپس راه برون رفت از آنها را بیان میکنیم و یک طبقه بندی تطبیقی مناسب با خصوصیت فعل در هر دو زبان (فعل ساده، فعل اشتقاقی، فعل مرکب) ارائه میدهیم. گفتنی است طی تحقیق مشخص شد که علت اصلی اختلاف نظرها درباره ساختمان فعل، به نوع تقسیم بندی تکواژهای زبان از سوی صاحب نظران و جایگاه حرف اضافه در آن برمیگردد. پس از بررسی، حرف اضافه را در ذیل تکواژ قاموسی قرار داده و حاصل اسم/ صفت/ قید/ فعل/ حرف+ فعل را "فعل مرکب" و حاصل اسم/ صفت/ قید+ وندهای اشتقاقی فعلساز را "فعل اشتقاقی" دانستیم و ساخت فعل مرکب را نیز در پنج طبقه ارائه کردیم و اینگونه

* دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)،
Fbayatfar1@nebrija.es

** دانشیار زبان و ادبیات اسپانیایی، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران،
shobeiri@atu.ac.ir

*** استاد تمام گروه زبان و ادبیات فارسی، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران،
a_a_vafaie@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۱/۱۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۰۱

Copyright © 2018, This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

علاوه بر ارائه تقسیم بندی تطبیقی از ساختمان فعل در دو زبان و رفع ابهامات درباره فعل اشتقاقی و مرکب، مشخص شد علت بسامد افعال مرکب در زبان فارسی نسبت به زبان اسپانیایی چه بوده است.

کلیدواژه‌ها: فارسی، اسپانیایی، ساختمان فعل، تکواژ، ترجمه.

۱. مقدمه

زبان فارسی و زبان اسپانیایی هر دو از خانواده زبان هند و اروپایی هستند، خانواده زبانی که تقریباً نیمی از جمعیت جهان به آن به عنوان زبان نخست تکلم میکنند و قلمرو آن «در سراسر اروپا و قسمت پهناوری از آسیا، آمریکا، اقیانوسیه و آفریقای جنوبی پراکنده شده است» (انوری و گیوی، ۱۳۸۶: ۲) هر دو این زبانها در رده زبانهای صرفی قرار دارند. همچنین این دو زبان طی ارتباط زبانی با دیگر زبانها به دلایل گوناگون از جمله مهاجرتها، استعمارها و وابستگیها تغییراتی یافته‌اند؛ چنانکه زبان فارسی با ورود اسلام به ایران، و زبان اسپانیایی در قرن هشتم تأثیر بسیاری از زبان عربی پذیرفته‌اند. این دو زبان در قرن بیستم نیز میزبان واژه‌های علمی و فنی بسیاری از زبان انگلیسی بوده‌اند و در طی زمان در برابر ورود واژه‌های جدید از فرایندهایی چون گسترش معنایی، وام‌گیری، ساختن سرواژه، جعل واژه و ترکیب و اشتقاق بهره برده‌اند.

ساخت واژگان از طریق فرآیندهای ترکیب و اشتقاق، جایگاه ویژه‌ای در دستور هر دو زبان داشته؛ چنانکه دستورنویسان در اولین دستورزبانهای فارسی که به تأثیر از قواعد عربی نوشته شده‌اند، با عنوان جامد و مشتق؛ و در دستورهای بعد از دستور عبدالعظیم خان قریب -که به تأثیر از دستورهای اروپایی نوشته شدند- با عنوان ترکیب و اشتقاق به آنها پرداخته‌اند. در این بین، در کتابهای دستورزبان، شاهد آشفتگی بین مباحث اشتقاق، ترکیب و مرکب در ساخت فعل بوده‌ایم. در دستورزبانهای اسپانیایی با وجود اینکه (همچون دیگر زبانهای برگرفته از لاتین) از همان ابتدا به تأثیر از دستورلاتین نوشته شده‌اند نیز اختلاف نظر درباره ساخت فعل از طریق این دو فرآیند (فعل مرکب و فعل اشتقاقی) دیده میشود.

۱.۱ پیشینه پژوهش

در اغلب دستورزبانهای فارسی از ساختمان فعل سخن گفته شده است، از این رو با توجه به اینکه ذکر آنها در این مقال نمیگنجد خوانندگان را به مقاله «ساختمان فعل» نوشته عباسعلی وفایی ارجاع میدهیم. در این مقاله، ساختمان فعل از کتابهای دستور زبان فارسی پنج استاد «خیام پور»، دستور «خانلری»، دستور امروز «ارژنگ»، دستور مفصل «فرشیدورد»، دستور «انوری و گیوی»، دستور ظرفیت فعل «طیب زاده»، دستور زبان فارسی بر پایه گشتاری «مشکوه الدینی»، دستور زبان فارسی «حق شناس و همکاران» بیان شده و پس از بازنمایی نمود و نقد آرای این دستور نویسان و دستور دانان، طبقه بندی جدیدی از ساختمان فعل ارائه شده است.

سیدمهدی رحیمی و علی قبادی نیا نیز در مقاله «نقدی بر سیر تاریخی ساختمان فعل مرکب در کتب مهم زبانشناسی و دستورزبان فارسی» در یک مطالعه در زمانی به بررسی نگرشهای مختلف دستورنویسان درباره ساختمان فعل پرداخته‌اند.

در یک نگاه کلی در تقسیم بندی دستورنویسان فارسی از ساختمان فعل، به فعل ساده، فعل پیشوندی، فعل مرکب، فعل مرکب پیشوندی، فعل گروهی، عبارت فعلی و فعل لازم یک شخصه اشاره شده است و اختلاف نظر بر سرفعلهای مشتق و فعلهای جعلی نیز در دستورزبانها دیده میشود.

در زبان اسپانیایی، اغلب دستورنویسان ساختمان فعل را به ساده و مشتق تقسیم کرده‌اند و معتقدند فعل یا از مصدر [فعل ساده]، یا از دیگر مقوله‌های زبانی با پسوندهای اشتقاقی فعلساز [فعل مشتق] ساخته میشود (Tadea Díaz Hormigom, 2011, p.5)

خوان سانچز مندز (Juan Sánchez Méndez) زبانشناس و استاد ایرو-رومانیایی و متخصص تاریخ زبان اسپانیایی در مقاله ساخت کلمات مرکب از نظر تاریخی (La formación de palabras por composición desde un punto de vista histórico) ضمن اشاره به تاریخ بودن مرز کلمات مشتق و مرکب، به عدم وجود یک مبنای نظری تاریخی درباره ساخت کلمات مرکب در دستورهای تاریخی اشاره میکند و میگوید:

از روی آثاری که به زبان اسپانیایی درباره ساخت کلمات تا اواخر دهه ۷۰ نوشته شده است، اینگونه استنباط میشود که تقریباً هیچ پیشرفتی در روش شناسی تحلیل کلمات مرکب وجود ندارد و هر نویسنده طبقه بندی خود را ارائه میدهد که ویژگی همه آنها پراکندگی

نظری با توجه به روند زبانی است؛ چنانکه گفته نویسندگان ملغمهای بین مطالعه در زمانی و همزمانی است (Sánchez Méndez, 2009, P.105)

وی با اشاره به آشفتگی در برخی کتابهای دستور زبان، با مطالعه‌های در زمانی به ساخت مرکب و ارتباط آن با اشتقاق می‌پردازد و این استدلال دستورنویسان را که قائل به فعل اشتقاقی در زبان اسپانیایی هستند و معتقدند فعل مرکب در سده‌های پیش در زبان بوده و اکنون از بین رفته و از آن پس ساختار فعل در زبان اسپانیایی فقط به دو صورت ساده و اشتقاقی است را به چالش میکشد. در قسمت فعل اشتقاقی اطلاعات بیشتری در این باره ارائه خواهیم کرد.

۲.۱ فرضیه پژوهش

الف) اختلاف نظرها در ساختمان فعل به اختلاف نظر دستوردانان و دستورنویسان در تقسیم بندی تکواژها و در پی آن "وند" برمیگردد و جایگاه نسبی تکواژ دستوری که از لحاظ معنا وابسته و از لحاظ شکل میتواند مستقل باشد، منشأ بسیاری از اختلاف نظرها شده است.

ب) علت بسامد کم افعال مرکب با همکردهای رایج در زبان اسپانیایی، بسامد بالای افعال ساده و اشتقاقی در این زبان است؛ برعکس آنچه در زبان فارسی شاهد آن هستیم.

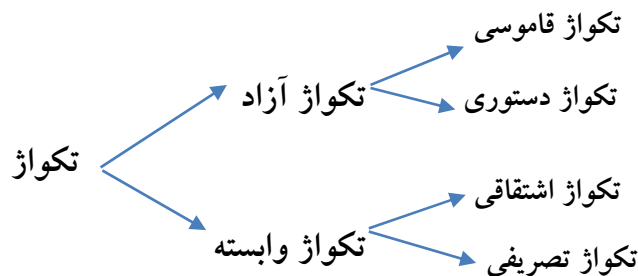
۳.۱ روش پژوهش

با عنایت به ارتباط چهار سطح زبان؛ واج شناسی، صرف، نحو، و معنی شناسی، در پژوهش حاضر برای رسیدن به نتیجه، از منظر علم صرف و طبق آنچه در فرضیه پژوهش مطرح شد بررسی را از تکواژهای دو زبان آغاز و به اتفاق نظری درباره جایگاه تکواژ آزاد دستوری میرسیم، سپس با بررسی افعال کتاب "دلبستگیها" اثر گاله آنو و ترجمه آن از نازنین نودری به صورت تطبیقی ساختمان فعل را در دو زبان فارسی و اسپانیایی ارائه و بررسی میکنیم.

۲. طبقه بندی تکواژها

۱.۲ زبان فارسی

در تعرف تکواژ آمده است: واحدی بزرگتر از واج گفته میشود که شامل دو دسته است: «تکواژهای آزاد» آنهایی که به طور مستقل و بی همراهی تکواژی دیگر میتوانند در جمله ظاهر گردند و «تکواژهای مقید» که به تنهایی نمیتوانند در جمله به کار روند. (غلامعلی زاده، ۱۳۷۴: ۲۵۶) (شقاقی، ۱۳۹۵: ۵۱ و ۵۲) (طباطبایی، ۱۳۹۴: ۶۶) هر کدام از این تکواژها شامل دو طبقه هستند که در شکل ذیل مشاهده میکنید

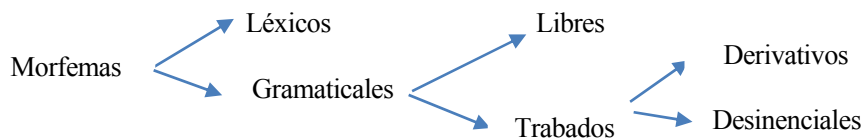
شکل ۱: تکواژ در زبان فارسی

بین دستورنویسان درباره جایگاه حرف اضافه در شکل بالا اختلاف نظر هست. در ادامه با تعریف انواع تکواژ، جایگاه مناسبی براساس این پژوهش برای حرف اضافه اتخاذ خواهد شد.

تکواژ آزاد قاموسی: معنای مستقلی دارد و به صورت وابسته در تکواژ دیگری به کار نمیرود، از آن جهت که در فرهنگها قابل جستجوست به آن قاموسی گفته میشود، مانند: دفتر، کاغذ، سقف (وفایی، ۱۳۹۱: ۷۹) اکثر دستورنویسان چهار دسته اسم، صفت، قید و فعل را در ذیل تکواژ آزاد قاموسی قرار میدهند و مشکوه الدینی در کتاب «دستور زبان فارسی، واژگان و پیوندهای ساختی» به این دسته، "حرف اضافه" را نیز اضافه میکند. (۱۳۸۶، ۱۴) باتوجه به اینکه حروف اضافه نیز به صورت وابسته در تکواژ دیگری به کار نمیروند و در فرهنگها ثبت شده است، ما نیز حرف اضافه را در این دسته قرار میدهیم. گفتنی است اغلب دستورنویسان حرف اضافه را در ذیل تکواژ آزاد دستوری قید میکنند.

«تکواژ آزاد دستوری: معنای مستقلی ندارد و با تکواژ آزاد بکار می‌رود، مانند: ترا، حتی...»
تکواژ وابسته اشتقاقی: به تکواژ آزاد می‌پیوندد و واژه‌های جدید می‌سازد، مانند: دان، ستان،
ی در واژه‌های گلدان، گلستان، جنگی.
تکواژ وابسته تصریفی: کاربرد مستقلی ندارد، با تکواژ آزاد بکار می‌رود و واژه جدیدی
نمی‌سازد، مانند: ان (نشانه جمع)، ی (نکره)، تر، ترین (در صفت)، م، ن، ب، می (در
فعل) (وفایی، ۱۳۹۱: ۷۹ و ۸۰)

۲.۲ زبان اسپانیایی

شکل ۲: تکواژ در زبان اسپانیایی

این تقسیم بندی از صفحات 16 و 17 کتاب دستور تعلیمی زبان اسپانیایی (Gramática didáctica del español) لئوناردو گومز ترگو (Leonardo Gómez Torrego) اخذ شده که آن را جهت سهولت در بررسی تطبیقی به صورت شکل عرضه کرده‌ایم. (2011)
همانگونه که مشاهده می‌کنید در این تقسیم بندی، تکواژها دو گونه‌اند:
قاموسی (Léxicos) و دستوری (Gramaticales)؛ تکواژ دستوری نیز شامل دو نوع است: آزاد (Libres) و وابسته (Trabados)؛ تکواژ وابسته نیز خود دو زیرمجموعه دارد: اشتقاقی (Derivativos) و تصریفی (Desinenciales).

نکته قابل توجه این است که تقسیم بندی تکواژها در زبان اسپانیایی اندکی با تقسیم بندی آنها در زبان فارسی متفاوت است. در یک نگاه کلی، تکواژهای وابسته در هر دو زبان شامل تکواژهای اشتقاقی و تکواژهای تصریفی می‌شود. در این بین، تکواژهای آزاد محل اختلاف نظرند. در زبان اسپانیایی تکواژهای قاموسی جدا و بقیه تکواژها زیر عنوان تکواژهای دستوری گنجانده شده‌اند و تکواژ آزاد یکی از زیر مجموعه‌های تکواژ دستوری است؛ در

صورتی که در زبان فارسی تقسیم‌بندی اولیه شامل تکواژ آزاد و وابسته است و در ذیل تکواژ آزاد، هر دو تکواژ قاموسی و دستوری جای گرفته‌اند.

نکته این است که تکواژهایی که ما در تقسیم‌بندی فارسی به آنها نام تکواژ دستوری می‌دهیم نیز چون تکواژهای قاموسی در فرهنگ لغتها درج شده‌اند، پس به نوعی می‌توانند در کنار تکواژهای قاموسی نیز قرار بگیرند. از طرف دیگر قرار گرفتن آنها در کنار تکواژهای قاموسی این معنی را می‌دهد که به تنهایی معنی و کاربرد مستقل دارند که اینگونه نیست و اغلب از لحاظ معنایی وابسته هستند. پس به قطع و یقین نه می‌توان آن را در کنار تکواژ قاموسی و نه می‌توان آن را در کنار تکواژهای وابسته (اشتقاقی و تصریفی) قرار داد و منطقی‌ترین راه این است که بسته به نوع پژوهش جایگاه ثابتی برای آن قائل شد.

از این رو که پژوهش حاضر از منظر علم صرف به بررسی تطبیقی ساختمان فعل با تکیه بر کتابی اسپانیایی و ترجمه آن به زبان فارسی می‌پردازد، ما از نداشتن استقلال معنایی این نوع تکواژ صرف نظر و استقلال صرفیش را مدنظر، و آن را در کنار تکواژهای قاموسی و جزو تکواژهای آزاد قرار می‌دهیم و بر این اساس به سه نوع ساخت برای فعلهای فارسی و اسپانیایی به قرار ذیل قائل خواهیم شد.

۳. ساختمان فعل

۱.۳ فعل ساده

در دستورزبانهای فارسی درباره فعل ساده اتفاق نظر هست و فعل ساده را فعلی گویند که «عنصر اصلی آن تنها از یک تکواژ آزاد ساخته شده باشد، مانند چید، خواهیم چید، چیده‌ام، داشت می‌چید، داشته می‌چیده است، که فعل ساده به شمار می‌آیند؛ چرا که عنصر اصلی همه آنها یک تکواژ آزاد (چیدن) است.» (وفایی، ۱۲۲: ۱۳۹۵) فعل ساده در زبان اسپانیایی نیز چون زبان فارسی فعلی را شامل می‌شود که عنصر اصلیش یک تکواژ قاموسی باشد، مانند *Compro, he comprado, hube comprado, hubiera comprado, haya comprado* که عنصر اصلی آنها تکواژ قاموسی *Comprar* است.

طبق تحقیقات انجام شده، شمار فعلهای ساده در زبان فارسی زیاد نیست و اغلب آنها نیز با گذر زمان به سمت مرکب شدن تمایل داشته‌اند. در زبان اسپانیایی نسبت به زبان فارسی شمار فعلهای ساده بیشتر است، چرا که این زبان پیوند خود را از زبانهای لاتینی و یونانی

نبریده و همچنان از منابع آنها ارث میبرد، چنانکه با بررسی افعال اسپانیایی کتاب “دلبنستیها” ۲۸۱ فعل ساده غیرتکراری یافت شد. معادل این ۲۸۱ فعل ساده اسپانیایی در ترجمه فارسی این کتاب، ۵۱ فعل ساده، ۱۹۰ فعل مرکب با همکرد رایج (مانند کردن، داشتن، دادن، زدن، گرفتن، شدن، انداختن، ماندن) و ۳۱ فعل مرکب با همکرد غیر رایج (مانند شمردن، گذاشتن، نهادن، خواستن، آوردن، بخشیدن) و ۹ عبارت فعلی (در قفس انداختن، به درد نخوردن، به تن داشتن، به تنگ آمدن و...) بود.

با توجه به اینکه برخی افعال مرکب در زبان فارسی شکل ساده نیز دارند باید گفت از بین ترجمه فارسی این ۲۸۱ فعل ساده اسپانیایی مترجم فقط میتوانسته با حفظ بار معنایی برای سه مورد ذیل فعل ساده به کاربرد:

فعل معادل	ترجمه نوذری	فعل معادل	ترجمه نوذری
میکشیدند	رسم میکردند	3 هست	وجود دارد
		2 خواست	درخواست کرد

در موارد دیگر مثلاً ترجمه افعال اسپانیایی Escuchaba, contó, volaban مترجم معادلهای گوش میداد، نقل کرد و پرواز می کردند را بدرستی استفاده کرده است چرا که معادل فعل ساده این افعال یعنی میشنید، گفت و می پریدند بار معنایی معادل با فعل اسپانیایی را ندارد. طبق آمار ارائه شده، شمار بالای فعلهای مرکب در زبان فارسی شاهدهی است بر اینکه در نظام فعل زبان فارسی

مفاهیم فعلی عمدتاً بوسیله ساختهای فعل سبک بیان میشوند. ساخت فعل سبک در زبان فارسی از همنشینی یک فعل سبک با یک پیش فعل که جزء غیرفعلی است و میتواند عنصری از مقوله اسم، صفت یا عبارت حرف اضافهای باشد ایجاد میگردد. (کریمی دوستان و اسحاقی، ۱۳۹۸: ۱۵۹)

در قسمت فعل مرکب به این موضوع بیشتر خواهیم پرداخت.

۲.۳ فعل اشتقاقی

در اینجا منظور از فعل اشتقاقی فعلی است که برآمده از یک تکواژ وابسته اشتقاقی باشد. از این رو، ابتدا به نبود فعل پیشوندی از منظر علم صرف در دو زبان فارسی و اسپانیایی پرداخته، سپس فعلهای اشتقاقی در زبان فارسی (افعال جعلی) و اسپانیایی بررسی میشود.

در تعریف فعل پیشوندی آمده است: «فعل پیشوندی آن است که از یک پیشوند و یک فعل ساده ساخته شود: برداشتن، درافتادن، فرورفتن» (احمدی گیوی و انوری، ۱۳۸۵: ۱۶) در این تعریف مفهوم پیشوند کمی مبهم است. در فرهنگ فارسی عمید ذیل مدخل "پیشوند" آمده است: «پیشوند در دستور زبان، کلمه یا حرفی [است] که در اول کلمه درآید و معنی آن را تغییر دهد، مانند «بر»، «بی»، «فرو»، «نا»، «هم»، در کلمات برانگیختن، بیدل، فراخور، فرومایه، ناتوان، هم نشین». برطبق این تعریف، پیشوند میتواند اسم/ صفت/ قید/ حرف باشد.

همانطور که میدانیم بیشتر دستورنویسان فارسی بر مرکب بودن افعالی که جزء اول آنها اسم و صفت است باور دارند؛ مثلاً «سرگرفت» و «گر گرفت» را چون از دو تکواژ آزاد تشکیل شده‌اند در طبقه افعال مرکب جای میدهند؛ و حاصل حرف اضافه+ فعل مانند «درگرفت» را فعل پیشوندی خوانده‌اند.

اما همواره اختلاف نظرهایی بر سر جای دادن برخی افعال مانند "فرورفتن"، "فراگرفتن" و "فرو آمدن" در طبقه فعلهای پیشوندی یا مرکب، به سبب اختلاف نظر درباره مقوله جزء اول این افعال، وجود داشته است. این تاریک بودن مرز فعلهای پیشوندی و مرکب میتواند دلایل متعددی داشته باشد. در ادامه به دو دلیل عمده آن میپردازیم:

۱. آشفتگی و عدم توجه به تعریف وند و تکواژ:

در سطور پیشین به تعریف تکواژ و طبقه بندی آن پرداختیم و تعریف فرهنگ عمید از پیشوند را نیز ارائه کردیم و باید گفت که

تکواژ وابسته‌ای را که به اجبار به پایهای متصل میشود تا واژه یا صورت کلمه بسازد "وند" نامیده‌اند. وندها را با توجه به جایگاه و نحوه اتصالشان به پایه به انواع پیشوند، میانوند، پسوند، بیناوند و وندگسسته پیرامونی و درونی مرسوم به پیراوند و درون وند تقسیم میکنند (شقاقی، ۱۳۹۵: ۶۷)

اولین سؤالی که اینجا مطرح میشود این است که اگر "وند" تکواژ وابسته است پس چطور "پیشوند" میتواند کلمه یا حرف (تکواژ آزاد) باشد؟

اغلب دستورنویسان فارسی و اسپانیایی با قرار دادن "حرف اضافه" در ذیل تکواژ دستوری قائل به فعل پیشوندی در این دو زبان هستند و ترکیب حرف اضافه با تکواژ آزاد را

فعل پیشوندی دانسته‌اند، سؤالی که پیش می‌آید این است که چرا آنها مطابق با تعریف وند، در هیچ کدام از این زبانها در قائل شدن به فعل پیشوندی، "تکواژ دستوری" را در ذیل تکواژ وابسته قرار نداده‌اند؟ و سؤال اساسیتر اینکه آیا تکواژهای دستوری میتوانند در ذیل تکواژهای وابسته قرار بگیرند؟

برای پاسخ به این سؤالات باید به تعریف تکواژ دستوری برگردیم؛ تکواژی که معنای مستقل ندارد، اما در فرهنگها ثبت است و جزء مقوله‌های دستوری به شمار میرود، مانند حروف اضافه. خاصیت تکواژ دستوری به گونه‌ای است که از لحاظ معنایی همیشه مستقل نیست و نیاز به تکواژ آزاد دارد اما میتواند مستقل از ساختمان تکواژ آزاد بکار رود. از این رو، از منظر صرف زبانی تکواژ وابسته را جزو تکواژهای آزاد قلمداد کرده‌ایم. لذا با قرار گرفتن تکواژهای دستوری در زیر مجموعه تکواژ آزاد، اینگونه تکواژها با هر فعلی همراه شوند، فعل مرکب میسازند و نه فعل پیشوندی؛ چنانکه اشاره کردیم مشکوه الدینی نیز حرف اضافه در مقوله تکواژ آزاد قاموسی قرار داده است؛ و اینگونه، افعالی چون فراگرفت، دررفت، بازایستاد، سررسید و... در زبان فارسی فعل مرکب به شمار می‌آیند، چرا که حرف، قید، اسم و صفت که با فعل همراه شده‌اند جزء مقوله‌های زبانی و تکواژهای آزاد به حساب می‌آیند و ترکیب دو تکواژ آزاد با هم یک کلمه مرکب پدید می‌آورد. از این رو در قسمت فعل مرکب به آنها خواهیم پرداخت.

وضعیت فعل پیشوندی در زبان اسپانیایی نیز چون زبان فارسی است؛ به عبارتی، به دلیل ثابت نبودن جایگاه تکواژ دستوری، اغلب دستورنویسان اسپانیایی به وابسته بودن تکواژهای دستوری قائل شده و اینگونه افعال همراه با پیشوند را افعال پیشوندی خوانده‌اند. نکته دیگر این که حتی ترکیب برخی اسمها، قیدها یا صفتها با فعل را به دیده یک فرایند اشتقاقی نگریسته و اینگونه افعال را نیز افعال پیشوندی نام نهاده‌اند؛ به گونه‌ای که بر این اساس و بنابر نظر سانچز مندز میتوان زبان اسپانیایی را یک زبان اشتقاقی دانست؛ همانگونه که بارها اذعان شده و در مقالاتی نیز اشاره شده که فعل مرکب در این زبان ساخته نمیشود. (رج. Sánchez Méndez, 2009, P.127)

۲. درهم آمیخته شدن مطالعات در زمانی و هم زمانی:

تغییر مقوله‌های دستوری کلمات با گذر زمان نیز یکی از علل اختلاف نظر دستورنویسان در قائل شدن به فعل مرکب و پیشوندی است. بسیاری از قیدها، صفتها و

اسمهایی که اکنون به همراه فعل می‌آیند، به مرور زمان به حرف اضافه تبدیل شده‌اند؛ مانند دو فعل فراگرفت و فرورفت که در قسمت قبل به آنها اشاره شد.

حجم بسیاری از کلمات یونانی و لاتین وارد شده به زبان اسپانیایی نیز، به مرور زمان، تغییر مقوله داده و به وند تبدیل شده و در ساختمان کلمات جدید بکار رفته‌اند و کم کم و طی گذر زمان، گروهی از این وندها به حرف اضافه تبدیل و باعث آشفتگی در تعیین مرز اشتقاق و ترکیب شده‌اند؛ همانطور که در فرهنگ لغت رئال آکادمی (Real academia) که از موثقت‌ترین فرهنگهای حال حاضر اسپانیا و زیر نظر فرهنگستان این کشور است، مقوله کلمهای برای این وندها درج نشده است و فقط با عنوان وند به آنها اشاره شده است، مانند

جدول ۱: برخی وندها در زبان اسپانیایی

Inter	Interponer	Multi	Multicopiar
Circum	Circunnaregar	Pluri	Pluriempear
Super	Superponer	Sub	Subdesarrollar

خوزه گیتیرزا (José Pérez Aguiar-virginia Gutiérrez) درباره این وندهای برگرفته از یونانی و لاتین می‌گوید: «کلمات لاتین-یونانی (Temas cultos) رفتارهای عجیب دارند، از یک طرف از وندهای واقعی دور هستند و از طرف دیگر یک معنای لغوی نزدیک به ریشه کلمات دارند. به این گونه "وند"ها عنوان عناصر وندی ترکیبی داده‌اند» Pérez Aguiar, (2013, P.75) به این عناصر وندی ترکیبی در زبان فارسی "شبه وند" گفته میشود. در ادامه پژوهش به برخی از تکواژهای آزاد اسپانیایی که برطبق نظر رئال آکادمی مقوله مشخص دارند و قبل فعل می‌آیند اشاره میشود:

جدول ۲: حرف قبل از فعل

Des, dis, de	Desconocer	In, im, il	Ilegalizar
Sobre	Sobrevolar	Ex	Exculpar
So	Socaver	Entre	Entremeter
Con	Convivir	Trans	Transporter
Ante	Anteceder		

جدول ۳: قید قبل از فعل

Ante	Anteponer	Sobre	Sobrevivir	Entre	Entremeter
------	-----------	-------	------------	-------	------------

جدول ۴: اسم قبل از فعل

Post	Postponer	Trans	Transporter
------	-----------	-------	-------------

همانگونه که در شواهد بالا مشاهده میکنید برخی واژه‌ها در دو مقوله جای گرفته‌اند. از این رو واتبرگ معتقد است:

هیچ تفاوتی بین ترکیب و اشتقاق وجود ندارد. یک اسم میتواند به تدریج از نظر معنایی فرسوده شده و به یک پسوند تبدیل شود [...] بین اشتقاق و ترکیب رابطهای با استمرار تاریخی برقرار میشود به گونه‌ای که اشتقاق را میتوان به عنوان ترکیبی که فرسوده میشود درک کرد و توسعه داد (Sánchez Méndez, 2009, P.110)

چنانکه که اشاره شد، پژوهشگران همواره بین مقوله دانستن این عناصر (تکواژهای قبلِ عنصرِ فعلی) با هم اختلاف داشته‌اند از این رو اگر اینگونه پیشوندها را در طبقه تکواژهای دستوری و جزء تکواژهای آزاد به حساب آوریم نقطه پایانی بر اختلاف نظرها گذاشته‌ایم، چرا که با قرار دادن این پیشوندها چه حرف، اسم قید یا صفت باشند در طبقه تکواژ آزاد دستوری میتوان حاصل ترکیب آنها با فعل را فعل مرکب دانست، فارغ از اینکه در گذر زمان چه تغییری در مقوله دستوری آن اتفاق افتاده است و استقلال معنایی دارند یا نه. اینگونه از یک طرف، ضرورتی پیدا نمیکند که مطالعات در زمانی و همزمانی را در هم آمیزیم و علاوه بر حیطة پژوهش (که در اینجا صرف است) به حیطة معنی شناسی وارد و از اصل موضوع دور شویم. از طرف دیگر اینگونه آموزش افعال آسانتر میشود.

اما، علاوه بر اینگونه ساخت فعل [حرف + عنصر فعلی] که اکنون ما از آن به عنوان فعل مرکب که حاصل دو تکواژ آزاد است یاد میکنیم، در زبان اسپانیایی به ساخت فعل اشتقاقی از طریق پسوند نیز قائل هستند. این ساختار (مقوله‌های زبانی + تکواژهای فعلساز) مطابق ساختار فعل جعلی در زبان فارسی است که اغلب دستورنویسان نظر مثبتی درباره آن ندارند، اما افرادی چون علی اشرف صادقی، محمد حیدری ملایری، یدالله منصوری و محمدعلی باطنی از این ساختار فعلی به نیکی یاد میکنند و آن را دارای ارزش میدانند. در ادامه به مهمترین نکته نظرهای آنها اشاره میشود:

علی اشرف صادقی در مقاله «مسائل تاریخی زبان فارسی» درباره فعلهای جعلی میگوید: «در زبان فارسی گاه برای بیان مفاهیم فعلی به کمک این پسوند [ئید، ئیدن] از اسمها و صفات، بعضی افعال جدید [میسازند] این گونه افعال را جعلی یا صناعی مینامند» (۱۴۶: ۱۳۸۰) وی معتقد است نباید به این نوع افعال، عنوان جعلی داد؛ همانطور که محمدحیدری ملایری در مقاله «بحثی درباره صرف زبان علمی فارسی» میگوید: «مصدرسازی از اسم و صفت و قید در زبانهای دیگر هند و اروپایی، که خویشاوند فارسی‌اند سخت متداول و عادی است و هرگاه لازم است سایر مشتقهای مصدری آنها را نیز به کار میبرند» (۴۵: ۱۳۵۲)

یدالله منصوری نیز با اشاره به کاربرد اینگونه افعال در زبانهای باستان و ارائه شواهدی، به علت پدید آمدن اینگونه افعال از اسم و صفت اشاره میکند و معتقد است اینگونه افعال براساس نیازهای دینی و فلسفی به وجود آمده‌اند و شواهدی از دینکرد، زادسپرم و غیره می‌آورد و ساختار فعلهای جعلی در فارسی میانه را طبقه بندی میکند. (منصوری، ۱۱۰: ۱۳۸۲) به عبارتی وی نیز هویتی مستقل برای این افعال قائل شده است. محمدرضا باطنی نیز در مقاله «فارسی زبانی عقیم» میگوید:

به رغم اینکه بعضی از فعلهایی که از این راه ساخته شده‌اند قرنهایست در فارسی رایج هستند و بزرگان ادب فارسی نیز آنها را به کار برده‌اند، مانند "دزدیدن" و "طلبیدن"، بسیاری از دست‌نویسان آنها را "فعل جعلی" مینامند که خود نشانه اکراه و ناخشنودی آنها از این نوع افعال است. ما برای اجتناب از کاربرد این اصطلاح، فعلهایی از این دست را "فعل‌های تبدیلی" مینامیم و منظورمان این است که اسم یا صفتی به فعل تبدیل شده است (باطنی، ۷۰: ۱۳۶۲)

در اینگونه افعال مانند انجامید، پرهیزید، آشوبید، ترسید، گردانید، خشکید و جنگید؛ اسم و صفت با تکواژهای فعلساز ترکیب شده‌اند و از آنجا که این تکواژها از نوع تکواژهای اشتقاقی هستند و مقوله کلمه را تغییر میدهند میتوان این افعال را افعال اشتقاقی نامید.

باتوجه به اینکه ساختن فعل از اسم و صفت در زبانهای اروپایی مثل انگلیسی، اسپانیایی و فرانسوی یکی از فرایندهای ساخت کلمه جدید است و از طرفی در فارسی میانه نیز از حرف اضافه و ضمیر مشترک و قید نیز اینگونه افعال در زبان فارسی ساخته

میشده است (رج بررسی ساختار فعل‌های جعلی در فارسی میانه و فارسی دری. یدالله منصوری) بهتر است در زبان فارسی نیز به این توانایی فعل‌سازی به دیده مثبت نگریسته و از آن برای واژه‌سازی استفاده شود.

در زبان اسپانیایی، ساخت فعل از طریق اسم (denominal) و ساخت فعل از طریق صفت (deadjectival) نیز فعال است، مانند نمونه‌های ذیل که از صفحه هفت مقاله ساخت کلمه (Formación de palabras) ماریا تادرا دیاز ارمیگوا استخراج شده است.

جدول ۵: تکواژهای اشتقاقی فعلساز از اسم و صفت

اسم+ar	Taponar	اسم+ecer	Florecer
اسم+ear	Golear	اسم+izar	Escalivizar

جدول ۶: تکواژهای اشتقاقی فعلساز از صفت

صفت+ificar	Santificar	صفت+ecer	Humedecer
------------	------------	----------	-----------

در زبان اسپانیایی کلمه مرکب نیز می‌تواند با این تکواژهای اشتقاقی به فعل تغییر مقوله دهد. نمونه‌هایی از آن در زبان اسپانیایی به قرار ذیل است:

جدول ۷: تکواژهای فعلساز همراه با کلمه مرکب

a....ar	Abotonar,alargar,alejar	En,em....ar	Entronizar,engordar
a....izar	Aterrizar	En,em...ecer	Enrojecer

نمونه فارسی: پرماسیدن، برخشکیدن، سرانجامیدن، ورقلمبیدن.

اکنون با مشخص شدن مرز فعل اشتقاقی و فعل مرکب، به بررسی و طبقه‌بندی تطبیقی فعل مرکب در زبان فارسی و اسپانیایی با توجه به نمونه‌های گردآوری شده از کتاب دلبستگیها و ترجمه آن میپردازیم.

۳.۳ فعل مرکب

«فعلی که در عنصر اصلی آن بیش از یک تکواژ به کاررفته باشد "فعل مرکب" خوانده میشود؛ مانند صحبت کردن، از دست رفت، دررفت» (وفایی، ۱۳۹۵: ۱۲۳)

فعل مرکب با توجه به مقوله دستوری همراه به اقسام زیر تقسیم میشود:

۱. فعل مرکب حرفی

شواهدی از پرکاربردترین حروف در فعلهای مرکب اسپانیایی کتاب "دلبستگیها" و ترجمه آن به قرار ذیل ارائه می‌شود:

اسپانیایی ... **Revolvia, Descubrió, encabezaba, conmovía,**

فارسی: دررفت، سررفت، برخورد، درآمیخت، ورافتاد، ...

۲. فعل مرکب اسمی

اسپانیایی: **Manatar, Manllevar, quintupliar, cuadrangular, radiografiar**

فارسی: قدم زدن، کار کردن، عذر خواستن، وجود داشتن، ادامه داشتن

۳. فعل مرکب صفتی:

اسپانیایی **sobresalir, maleducar, malgastar, malestar, maldecir, bienestar, taladrar**

فارسی: یاری کرد، شلوغ کرد، بازی داد، روشن کرد،

۴. فعل مرکب قیدی:

اسپانیایی **Sobrealimentar, Anteponer, Posponer, predominar, subvolver** ;

فارسی: بالا برد، پیش رفت، عقب انداختن،

گفتنی است که شمار فعلهای مرکب حرفی، اسمی و صفتی/قیدی در کتاب "دلبستگیها" به زبان اصلی کمتر از شمار آنها در ترجمه به زبان فارسی است و چنانکه قبلاً اشاره شد بیش از دویست فعل ساده اسپانیایی در زبان فارسی با همکردهای مختلف به صورت مرکب ترجمه شده‌اند. برخی از همکردهای پربسامد در ترجمه فارسی افعال این کتاب عبارتند از: فعل "کردن" که ۸۸ فعل مرکب ساخته، پس از آن فعل "دادن" در ساختار ۲۳ فعل مرکب به کار رفته و فعلهای "زدن" و "داشتن" به ترتیب در ساختار ۱۳ و ۱۱ فعل مرکب یافت شده‌اند. برخی دیگر از آنها که بسامد کمتری داشتند عبارتند از: گرفتن، بخشیدن، کشیدن، بودن، انداختن، ماندن، آمدن، آوردن، بودن، خوردن، و...

گروهی از دستور دانان با عنوان "ترکیب و انضمام" به بررسی ساختار افعال مرکب فارسی پرداخته‌اند، یعنی با بررسی نحوی این افعال در جمله گاه نقش مفعولی و گاه نقش مسندی به جزء غیرفعلی این افعال داده‌اند و برخی از افعالی که مرکب به نظر میرسند را فعل ساده دانسته‌اند. گروه دیگر افعال مرکب را از لحاظ نحوی به الف) افعال دارای جزء غیرفعلی محمولی و ب) افعال دارای جزء غیرفعلی غیرمحمولی تقسیم کرده‌اند و با اعتقاد به مرکب بودن ساختار هر دو گروه از لحاظ نحوی آنها را مورد بررسی قرار داده‌اند. (ر.ک "نقدی بر مقاله «فعل مرکب در زبان فارسی» از دکتر محمد دبیر مقدم" و "فعل مرکب، سبک یا سنگین؟") با توجه به حیطه مقاله حاضر ما همنظر با گروه دوم بوده و تمام این افعال را مرکب پنداشته‌ایم.

در زبان اسپانیایی نیز فعلهای همکرد وجود دارد مانند dar, tomar, hacer, echar, ... در زبان اسپانیایی اما کاربرد آنها بسیار کمتر از زبان فارسی است چنانکه در اثر "دلبستگی" ما تعداد معدودی از آنها را یافتیم، مانند افعال مرکب ذیل با همکردهای hacer, dar و tocar.

Hacian ruido	سرو صدا می کردند	Hacian cola	صف کشیده بودند
Hacñian eco	انعکاس می یابند	Tocaron bocina	بوق زدند
Hacian lio	دردسر ایجاد می کردند	Les daba palzo	مهلت می دهند
Hacian falta	لازم داشت		

در زبان اسپانیایی افعالی وجود دارند که آنها را میتوان مرکب ضمیری دانست. در ترجمه این افعال به زبان فارسی گاه یک همکرد در کنار پایه واژگانی اسم، صفت/فید و حرف قرار گرفته، و گاه به صورت ساده ترجمه شده‌اند. در ادامه به این افعال خواهیم پرداخت.

۵. فعل مرکب ضمیری یا ضمیردار (Verbos pronombres)

فعل مرکب ضمیری در زبان اسپانیایی کاربرد زیادی دارد. این گونه فعلها در شش شخص و در زمانها و وجههای مختلف صرف میشوند. فاعل در اینگونه افعال انجام دهنده کار است. با این افعال، شش ضمیر me, te, se, nos, os, se همراه میشود، مثال:

Pedro se lava las manos

پدرو خود دستهایش را شست

زبان‌شناسان هیسپانیست این گروه از افعال را از منظر علم صرف (Morfología) نحو (Sintáctico) و معناشناسی (Semántica) بررسی کرده‌اند و از لحاظ صرفی دو دسته برای اینگونه افعال قائل شده‌اند:

۱. افعال ذاتا ضمیری (Los verbos pronominales inherentes): همیشه تکواژ ضمیری به همراهشان می‌آید و گروه گسترده‌ای را شامل میشوند:

Abalanzarse, aborregarse, abstenerse, aburguesarse, acartonarse...

۲. افعال ضمیری متناوب (Los verbos pronominales alternativos): افعالی را شامل میشوند که هم به صورت ضمیری و هم غیر ضمیری کاربرد دارند، مانند:

Ir/irse, volver/volverse, comer/comerse, dormir-dormirse....

من سه تا ساندویچ خوردم (2) Me comí tres bocadillos

(من می‌خواهم بخوابم) (همین الان) Quiero dormirme

در مثال اول با استفاده از فعل ضمیری *comerse* بر کمیت فعل تأکید میشود، و اگر بر کمیت فعل تأکید نبود از فعل *comer* استفاده میشد. در مثال دوم بر شروع وقوع فعل (خواستیدن) اشاره میشود؛ یعنی با استفاده از فعل *dormirse* اشاره میکنند که همین الان قصد خواب دارد؛ چنانچه اگر از فعل *dormir* استفاده میشد تأکیدی بر وقوع فعل در لحظه نداشت.

هر دو گروه یاد شده غنای بسیاری به ساختمان فعل در زبان اسپانیایی بخشیده‌اند. به مثالهای زیر از کتاب "دلبستگیها" دقت کنید:

من خندیدم. (نوذری، ۱۳۸۳: ۳۰) **Me reí.** (Galeano, 2007: 19)

ازدواج کرد. (همان، ۴۶) **Se cansó.** (همان، 35)

رفت. (همان، ۴۶) **Se marchó.** (همان، 35)

و خود را در خیابان انداخت. (همان، ۲۴) **Y se echó a las calles.** (همان، 13)

و خودش را در یک سلمانی انداخت. (همان، ۲۴) **Se metió en una barbería.** (همان، 13)

و شکمش را خاراند. (همان، ۴۸) **Y se rascó la barriga.** (همان، 37)

خب یک دفعه خودش را پرت کند.

¡Que se tire de una vez!

(همان، ۷۵)

Aplauda a la víbora que se muerde la cola. و افعی که دمش را گاز می‌گیرد.

(69 همان،)

(همان، ۱۰۲)

Se enroscaba la barba. (همان، 136) ریشش را تاباند. (همان، ۱۴۲)

Se encogen de hombros. (همان، 140) شانه بالا می‌اندارند. (همان، ۱۴۶)

Se hinchó de orgullo. (همان، 47) غرق غرور شد. (همان، ۳۶)

El borge se ahogó. (همان، 53) ماهی غرق شد. (همان، ۶۵)

از بین فعلهای ضمیری فوق encogerse, hincharse, reírse, tirarse, muerderse افعال ضمیری متناوب هستند. در ترجمه فارسی افعال جدول بالا معمولاً از ضمیر "خود" استفاده میشود. تا عملکرد یکسان ضمیر و شخص فعل در اینگونه افعال در زبان اسپانیایی را بازنماید.

گفتنی است در زبان اسپانیایی گروهی از ضمائر قبل از فعل می‌آیند که شباهت بسیاری به این افعال دارند و نباید آنها را افعال انعکاسی دانست؛ مثلاً در دو نمونه ذیل، ضمائر me که قبل از فعل آمده‌اند ضمائر مفعولی هستند:

Me despiertan los fulgores del paisaje. درخشندگی منظره مرا بیدار کرد. (نوذری،

(Galeano, 2007: 119)

۱۳۸۳: ۱۲۵)

Me leyó la suerte. (Galeano, 2007: 19) فالم را گرفت. (نوذری، ۱۳۸۳: ۳۰)

و یا se در جمله زیر ضمیر تقابلی (Reciproca) است که در فارسی "یکدیگر" معنی

شده است:

یکدیگر را بازمی‌شناسند. (نوذری، ۱۳۸۳:

Se reconocen. (Galeano, 2007: 121)

۱۲۷)

در زبان فارسی این نوع مرکب بسامد چندانی ندارد. "کسی شد" و "هیچ شد" را میتوان نمونه‌ای از این نوع مرکب در زبان فارسی دانست.

۵. فعل مرکب آمیخته:

در زبان اسپانیایی عبارتهای فعلی حاصل دو فعل/مصدر و حرف اضافه بین آنها وجود دارد. مانند نمونه‌های ذیل از کتاب "دلبستگیها":

Iba a inaugurar	Iban a tomar posición	Iban a quemar
Iban a quemar	Vovió a intentarlo	Van a sacar
Volver a vivir	Iba a filmar	Se puso a gritar

مرکب آمیخته در زبان فارسی بیشتر معنای کنایی و استعاری دارد و در ساختار آن یک فعل وجود دارد، مانند دردست گرفتن، به تن داشتن، جنگ در گرفتن، در قفس انداختن، به درد نخوردن، به تنگ آمدن، حوصله سر رفتن.

۴. نتیجه‌گیری

اغلب بین دستوردانان زبان فارسی و اسپانیایی درباره ساخت اشتقاقی و مرکب فعل اختلاف نظرهایی دیده میشود. از این رو در این پژوهش ابتدا از منظر صرف تکواژه بنیاد، علت اختلاف نظرها را آشکار و سپس با ارائه طبقه بندی تطبیقی از تکواژه‌های دو زبان و تعیین جایگاه ثابت برای گروهی از کلمات از جمله حرف اضافه در این طبقه بندی، تعریف دقیقتری از فعل مرکب و فعل اشتقاقی ارائه کرده‌ایم و براساس آن به ساختمان افعال کتاب دلبستگیها اثر گاله آنو و ترجمه نازنین نوذری به صورت مطابقی پرداخته‌ایم.

نتیجه بررسی این بوده است که شمار افعال ساده در زبان اسپانیایی به دلیل اینکه این زبان پیوند خود را از زبان لاتین و یونانی نبریده است بیشتر از زبان فارسی است و مترجم اغلب در ترجمه این افعال از فعلهای سبک فارسی مانند "کردن، داشتن، دادن، زدن و.." به همراه اسم، صفت، فعل یا حرف بهره برده است. از طرفی با توجه به قبیح بودن ساخت فعل از اسم و صفت به همراه پسوندهای فعل ساز در زبان فارسی، و خلاء ساخت اشتقاقی فعلی زایا در این زبان، مترجم در ترجمه اغلب فعلهای اشتقاقی اسپانیایی نیز از فعل مرکب بهره برده است. همچنین باید افزود افعال ضمیری اسپانیایی با کاربرد بالایی که دارند علاوه بر کم کردن نیاز به همکرد در ساخت فعل مرکب در زبان اسپانیایی، باعث شده‌اند فعل مرکب گروهی و آمیخته نیز در زبان اسپانیایی نسبت به زبان فارسی کمتر باشد. با توجه به این موارد میتوان ساختمان افعال اسپانیایی را نسبت به زبان فارسی تصریفی و ساختمان فعل فارسی در مقابل زبان اسپانیایی را تحلیلی دانست. چنانکه در بررسی افعال

اسپانیایی کتاب "دلپستگیها" ۲۸۱ فعل ساده غیرتکراری یافت شد. معادل این ۲۸۱ فعل ساده اسپانیایی در ترجمه فارسی این کتاب، ۵۱ فعل ساده، ۱۹۰ فعل مرکب با همکرد رایج (مانند کردن، داشتن، دادن، زدن، گرفتن، شدن، انداختن، ماندن) و ۳۱ فعل مرکب با همکرد غیر رایج (مانند شمردن، گذاشتن، نهادن، خواستن، آوردن، بخشیدن) و ۹ عبارت فعلی (در قفس انداختن، به درد نخوردن، به تن داشتن، به تنگ آمدن و ...) بود.

با توجه به اینکه برخی افعال مرکب در زبان فارسی شکل ساده نیز دارند باید گفت مترجم از بین ۱۹۰ فعل مرکب فقط می‌توانسته با حفظ بار معنایی برای سه مورد - که در متن مقاله به آنها اشاره شده است - فعل ساده فارسی بیاورد..

پی‌نوشت

۱. مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبایی است.

کتاب‌نامه

احمدی گیوی، حسن، و حسن انوری (۱۳۸۵) دستور زبان فارسی ۱، تهران: فاطمی آهنگری، فرشته و نفیسه مرادی (۱۳۹۲) «دستور زبان فارسی از نگاه مستشرقان»، ویژه‌نامه فرهنگستان، شماره ۹، ۱۶۸-۱۸۱

باطنی، محمدرضا (۱۳۶۸) «فارسی زبانی عقیم»، آدینه، شماره ۳۳، ۶۶-۷۱

شقاقی، ویدا (۱۳۹۵) مبانی صرف، چ نهم. تهران: سمت

صادقی، علی اشرف (۱۳۸۰) مسائل تاریخی زبان فارسی، تهران: سخن

حیدری ملایری، محمد (۱۳۵۲) «بحثی درباره صرف فعل در زبان علمی فارسی»، کتاب امروز، شماره ۶، ۴۵-۴۸

طباطبایی، علاءالدین (۱۳۹۴) واژه‌سازی و دستور، گردآورنده احمد خندان. تهران: کتاب بهار

غلامعلی زاده، خسرو (۱۳۷۴) ساخت زبان فارسی، تهران: احیا

کریمی دوستان، غلامحسین و مهدیه اسحاقی، «سبک‌سازی نظام مند فعل در زبان فارسی»، پژوهش‌های زبان‌شناسی، سال یازدهم، ش ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۸، پیاپی ۲۱، صص ۱۸۶-۱۵۷

مشکوة الدینی، مهدی (۱۳۸۶) دستور زبان فارسی: واژگان و پیوندهای ساختی، تهران: سمت

بررسی ساختمان افعال فارسی و اسپانیایی ... (فاطمه بیات‌فر و دیگران) ۲۱۹

منصوری، یدالله (۱۳۸۲) «بررسی ساختار فعلهای جعلی در فارسی میانه و فارسی دری»، نامه فرهنگستان، شماره ۲۲،

نوذری، نازنین (۱۳۸۴) کتاب دلبستگی‌ها، تهران: نوروژ هنر

وفایی، عباسعلی (۱۳۹۶) ساختمان فعل در زبان فارسی، پژوهشهای ادبی، شماره ۵۵، ۱۳۱-۱۴۶

وفایی، عباسعلی (۱۳۹۵) دستور زبان فارسی (۱)، تهران: نشر علمی.

وفایی، عباسعلی (۱۳۹۱) دستور تطبیقی. تهران: سخن.

Galeano, Edvardo; El libro de los abrazos; 2^a ed; Argentina, Catalogos, 2007.

Gómez Torrego, Leonardo (2011). Gramática didáctica del español. Décima edición

Pérez Aguijar, José y Virginia Gutiérrez (2013). Reglas de formación de palabras compuestas en español para la automatización de su re conocimiento, Isabel- Sánchez Burriel.

Sánchez Méndez, Juan (2009). *La formación de palabras por composición desde un punto de vista histórico. Revista de filología española*. (RFE), LXXXXLX. Páge: 103-128.

Tadea Díaz Hormigo, María (2001). *Formación de palabras y ELE: una propuesta didáctica para la enseñanza de la formación de verbos por prefijación en español a discentes italianos, Revista Electrónica de Didáctica ELE*. N. 22,2011, 46 págs.

Sariego López, Ignacio, Gutiérrez Cuadrado, Juan y Cecilio Garriga Escribano (). El diccionario en la encrucijada: de la sintaxis y la cultura al desafío digital. Escuela Universitaria de Turismo Altamira. ISBN: 978-84-617-4512-8

Kazumi, KOJKE. *Caractrización y estructuras del verbo compuesto*. Hispanica, N 37, 1993.